

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี

- เร่งรัดให้สัตยาบันอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการสูญหายโดยถูกบังคับ (International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance: ICPED) โดยไม่มีข้อสงวนใดๆ
- พิจารณาให้สัตยาบันและอนุวัติการพิธีสารเลือกรับตามอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการกระทำอื่นๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (OP-CAT) เข้ามาเป็นกฎหมายภายในประเทศอย่างเร่งด่วน

ข้อเสนอแนะต่อกระทรวงยุติธรรม

- เร่งรัดปฏิบัติตามข้อเสนอแนะจากระบวนการตรวจสอบสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน (Universal Periodic Review - UPR) โดยเฉพาะการสืบสวนสอบสวนกรณีการกระทำที่บุคคลสูญหายจนกว่าจะทราบที่อยู่และชะตากรรมของผู้ถูกบังคับให้สูญหาย และรู้ตัวผู้กระทำผิด ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะถูกบังคับให้สูญหายภายในราชอาณาจักร หรือนอกราชอาณาจักร ซึ่งเป็นสิทธิในการทราบความจริงของครอบครัวและญาติ ตามมาตรา 10 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำที่บุคคลสูญหาย พ.ศ.2565
- ในการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาตัวผู้ถูกกระทำให้สูญหาย ควรนำหลักการชี้แนะว่าด้วยการค้นหาผู้สูญหาย (Guiding Principle for the search for disappeared persons) ของคณะทำงานการบังคับสูญหายขององค์การสหประชาชาติ (UN Working Group on Enforced or Involuntary Disappearance) มาปรับใช้เป็นแนวทางในการสืบสวนสอบสวน
- ในการติดตามหาตัวผู้ถูกกระทำให้สูญหายที่เกิดก่อนการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำที่บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ซึ่งญาติได้ร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่และอำนาจในการสืบสวนสอบสวนไว้แล้ว เจ้าหน้าที่ต้องรีบเร่งการสืบสวนสอบสวน

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำ ให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

- เร่งรัดทบทวนแนวปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 และระเบียบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีหน้าที่ให้ความคุ้มครองแก่ญาติหรือผู้เกี่ยวข้องกับผู้ถูกกระทำให้สูญหาย ผู้ถูกกระทำทรมาน หรือผู้ถูกกระทำกรงที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมฯ ซึ่งรวมถึงระเบียบกรมสอบสวนคดีพิเศษว่าด้วยการคุ้มครองพยาน พ.ศ. 2554 โดยต้องให้การคุ้มครองพยานจนกว่าจะสืบทราบชะตากรรมของผู้ถูกกระทำให้สูญหาย และทราบตัวผู้กระทำความผิด หรือจนกว่าคดีที่เกี่ยวข้องกับเหตุนั้นถึงที่สุด และต้องไม่กำหนดภาระการพิสูจน์เหตุแห่งความจำเป็นในการขอรับการคุ้มครองพยานแก่ครอบครัวของผู้เสียหาย ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกข่มขู่คุกคามหรือแม้กระทั่งการกระทำให้สูญหายไปอีกด้วย
- เร่งรัดทบทวนแนวปฏิบัติตามกฎหมายอื่น เช่น กฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์ กฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เป็นต้น ซึ่งมีช่องว่างทางกฎหมายที่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่ใช้ดุลพินิจในการควบคุมตัวหรือปฏิบัติต่อผู้ถูกจับกุมหรือควบคุมตัว อันอาจมีลักษณะเป็นการทรมาน หรือการปฏิบัติที่โหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม โดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหายต้องหาแนวทางเพื่อยุติการกระทำเหล่านั้นทันที
- ดำเนินการและเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการกระทำอื่นๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีและอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการสูญหายโดยถูกบังคับ ในประเด็นดังต่อไปนี้
  1. กำหนดองค์ประกอบและนิยามความผิดฐานกระทำทรมานและกระทำให้บุคคลสูญหาย โดยเฉพาะกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ใช่เจ้าหน้าที่รัฐให้สอดคล้องกับอนุสัญญาทั้งสองฉบับข้างต้น
  2. กำหนดให้การนิรโทษกรรมสำหรับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 นั้นไม่สามารถกระทำได้

3. กำหนดให้มีตัวแทนของผู้เสียหายจากการทรมานและกระทำให้นุคคลสูญหายในองค์ประกอบของคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทรมานและกระทำให้นุคคลสูญหาย และเพิ่มอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการชุดดังกล่าวให้สามารถเข้าตรวจสอบสถานที่ควบคุมตัวที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐหรือเจ้าหน้าที่รัฐได้
4. กำหนดให้มีบทตัดพยานเด็ดขาดไม่รับฟังคำให้การหรือข้อมูลอื่นอันได้มาจากการทรมาน การกระทำ การที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือการกระทำให้นุคคลสูญหาย เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี โดยเฉพาะในคดีอาญา
5. กำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวกับอายุความในการดำเนินคดีในการกระทำความผิดฐานทรมาน และการกระทำให้นุคคลสูญหายให้สอดคล้องกับความเห็นทั่วไปฉบับที่ 3 ของคณะกรรมการต่อต้านการทรมานแห่งสหประชาชาติและข้อบทที่ 8 ของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการสูญหายโดยถูกบังคับ ซึ่งระบุว่า ความผิดฐานกระทำทรมานไม่ควรมีอายุความ และ การกำหนดอายุความสำหรับความผิดฐานกระทำให้นุคคลสูญหายต้องยาวนานและเหมาะสมกับความร้ายแรงของความผิดนั้น